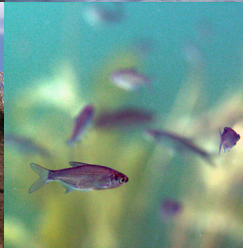

**Actualisatie natuurtoets
Hooghkamer, Voorhout**

Actualisatie natuurtoets Hoogkamer, Voorhout

referentie	projectcode	status
VH8-41/15-008.329	VH8-41	concept 01
projectleider	projectdirecteur	datum
ir. D.J. Biron	ing. M.T. Marshall Mtech	19 mei 2015

autorisatie	naam	paraaf
goedgekeurd	ir. D.J. Biron	

INHOUDSOPGAVE	blz.
1. INLEIDING	1
1.1. Aanleiding	1
1.2. Beschrijving plangebied	1
1.3. Werkzaamheden	1
1.4. Leeswijzer	1
2. TOETSINGSKADER FLORA- EN FAUNAWET	3
2.1. Algemene soorten	3
2.2. Zorgplicht	3
2.3. Minder algemene soorten	3
2.4. Soorten van bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten en bijlage IV van de Habitatrichtlijn	3
2.5. Vogelsoorten	4
3. BESCHERMDE SOORTEN	5
3.1. Methode	5
3.1.1. Bureaustudie	5
3.1.2. Veldbezoek	5
3.2. Beschrijving per soortgroep	5
3.2.1. Vaatplanten	5
3.2.2. Grondgebonden zoogdieren	6
3.2.3. Vleermuizen	6
3.2.4. Vogels	8
3.2.5. Vissen	9
3.2.6. Amfibieën en reptielen	10
3.2.7. Dagvlinders, libellen en andere ongewervelden	11
4. SAMENVATTING EN CONCLUSIE	13
4.1. Beschermde soorten	13
5. BRONNEN EN WEBSITES	15
laatste bladzijde	15
BIJLAGEN	aantal blz.
-	

1. INLEIDING

1.1. Aanleiding

De gemeente Teylingen is sinds enkele jaren bezig de woonwijk Hooghkamer gefaseerd aan te leggen. In de afgelopen jaren zijn voor de verschillende fasen natuurtoetsen en soortgerichte onderzoeken uitgevoerd door verschillende onderzoeks- en adviesbureaus. In 2012 is de laatste natuurtoets uitgevoerd naar een onderdeel van toekomstige woonwijk, grenzend aan het plangebied van de onderliggende toets (zie afbeelding 1.1). In het plangebied van de onderliggende toets wordt een onderdeel van de woonwijk gelegen langs de Molentocht bouwrijp gemaakt.

In dit rapport zijn de mogelijke effecten van de werkzaamheden in het plangebied langs de Molentocht op de mogelijk aanwezige beschermde soorten van de Flora- en faunawet onderzocht. In het voorliggende onderzoek is eerst aan de hand van literatuurbronnen uitgezocht welke beschermde soorten in de directe nabijheid van het plangebied aanwezig zijn of potentieel aanwezig zijn. Deze gegevens uit de bureaustudie zijn vervolgens tijdens een veldbezoek geverifieerd. Daarna is onderzocht welke effecten het voornemen op de beschermde soorten heeft en wat de consequenties daarvan zijn voor de uitvoering van het voornemen.

1.2. Beschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen langs de noordelijke grens van de bebouwde kom van Voorhout (zie afbeelding 1.1). Het plangebied bestaat uit enkele weidepercelen waarop in de afgelopen jaren al enkele voorbereidende werkzaamheden zijn uitgevoerd, zoals het aanbrengen van een zanddepot en het aanleggen van puinpaden. In het westen staat een klein bosje van voornamelijk zwarte elzen met een ondergroei van verschillende bolgewassen zoals narcis en hyacint, welke vermoedelijk overblijfselen zijn uit voormalige tuinen. De percelen worden onderbroken door smalle perceelsslotsen. Het geheel is gelegen aan de Molentocht.

1.3. Werkzaamheden

De werkzaamheden waarvan de effecten in deze natuurtoets worden onderzocht betreffen het bouwrijp maken van de percelen binnen het rode kader in afbeelding 1.1. Hiervoor wordt de bebouwing gesloopt en de bomen gekapt. Tevens worden verschillende sloten in het plangebied gedempt. In of nabij de Molentocht worden kleine aanpassingen aan de oevers van de Molentocht verricht.

1.4. Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een beschrijving van het toetsingskader. In hoofdstuk 3 beschrijft de mogelijke aanwezigheid van beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied en de verwachte effecten van het voornemen op deze soorten als gevolg van het voornemen. Hoofdstuk 4 omvat de samenvatting en conclusie van de natuurtoets.

Afbeelding 1.1. Plangebied (rood kader) [lit. 1]

Afbeelding 1.2. Impressie van het plangebied

2. TOETSINGSKADER FLORA- EN FAUNAWET

2.1. Algemene soorten

Voor algemene soorten (tabel 1-soorten of licht beschermd) geldt een vrijstelling voor artikel 8 tot en met 13 van de Ffw. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld, behalve de zorgplicht. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd.

2.2. Zorgplicht

Definitie Zorgplicht: Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.

De zorg houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

2.3. Minder algemene soorten

Voor een aantal minder algemene soorten (tabel 2-soorten of middelzwaar beschermd) geldt een vrijstelling voor artikel 8 tot en met 13 van de Ffw, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van Economische Zaken (EZ) goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode kan door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden ter goedkeuring door de Minister van EZ of er kan een reeds goedgekeurde gedragscode worden gebruikt. Wanneer volgens een goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt, hoeft voor deze soorten geen ontheffing te worden aangevraagd. Als niet volgens een goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt, moet voor het overtreden van verbodsbepalingen ten aanzien van deze soorten een ontheffing van de Ffw worden aangevraagd. Bij de beoordeling van deze aanvraag vindt een zogenaamde lichte toets plaats, wat wil zeggen dat alleen wordt getoetst of geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

2.4. Soorten van bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten en bijlage IV van de Habitatrichtlijn

Voor ingrepen in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, kan gebruik gemaakt worden van een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode wanneer tabel 2-soorten verstoord raken. Als het werken volgens een goedgekeurde gedragscode niet mogelijk is moet voor het overtreden van verbodsbepalingen ten aanzien van deze soorten (tabel 2-soorten of zwaar beschermd) een ontheffing van de Ffw worden aangevraagd. Voor het overtreden van verbodsbepalingen ten aanzien van deze soorten in deze groep voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is altijd een ontheffing noodzakelijk. Een ontheffing-aanvraag voor deze groep soorten wordt getoetst aan 3 criteria: 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang (zie volgende alinea), 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Een ontheffing voor soorten van bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten kan worden aangevraagd op grond van alle belangen uit dit Besluit. Hieronder vallen onder andere:

- bescherming van flora en fauna (b);
- volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
- dwingende redenen van groot openbaar belang, van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j).

Een ontheffing voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan worden aangevraagd op grond van alle belangen uit de Habitatrichtlijn. Een groot verschil met het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten is dat belang j, uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling, daarin niet is opgenomen. In die combinatie kan een initiatief alleen plaatsvinden als alle negatieve effecten volledig worden voorkomen.

2.5. Vogelsoorten

De meeste vogelsoorten maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mogen deze nesten worden verwijderd of verplaatst, tenzij in specifieke situaties er een ecologisch zwaarwegend belang is om nesten die normaliter niet jaarrond beschermd zijn toch jaarrond te beschermen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer door een ingreep een groot deel van de nestgelegenheid van een bepaalde populatie dreigt te verdwijnen. Voor het verstoren van vogels (in het broedseizoen) is het aanvragen van ontheffing voor ruimtelijke ingrepen in principe niet aan de orde omdat bijna altijd een alternatief voorhanden is, namelijk werken wanneer geen broedende vogels aanwezig zijn. De flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is.

Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken zijn jaarrond beschermd. Hieronder vallen:

1. nesten die buiten het broedseizoen worden gebruikt als vaste rust- en verblijfplaats (bijvoorbeeld: steenuil);
2. nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop (bijvoorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus);
3. nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing (bijvoorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk);
4. vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (bijvoorbeeld boomvalk, buizerd en ransuil).

Voor verstoring van deze soorten is een ontheffing noodzakelijk. Deze kan alleen aangevraagd worden op basis van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- bescherming van flora en fauna (b);
- veiligheid van het luchtverkeer (c);
- volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

3. BESCHERMDE SOORTEN

In dit hoofdstuk wordt door literatuuronderzoek (bureaustudie) in combinatie met een verkennend veldbezoek inzichtelijk gemaakt welke beschermde soorten flora en fauna in het plangebied aanwezig (kunnen) zijn. Tevens wordt behandeld wat de mogelijke effecten van de werkzaamheden zijn op de (potentieel) aanwezige beschermde soorten. Vervolgstapen worden eveneens inzichtelijk gemaakt.

3.1. Methode

3.1.1. Bureaustudie

Op grond van verspreidingsatlassen, internetbronnen, recent opgestelde natuurtoetsen van het plangebied en de op internet vrij verkrijgbare verspreidingsgegevens is aangegeven of wettelijk beschermde flora en fauna aanwezig is c.q. vrijwel met zekerheid kan worden verwacht. Hierbij is onderzocht welke soorten zich in het plangebied bevinden en welke soorten er voorkomen in een straal van 5 km rondom het plangebied. Om een beeld te krijgen van de aanwezige soorten zijn bijvoorbeeld de websites van Telmee [lit. 2], RAVON [lit. 3], de Vlinderstichting [lit. 4], geraadpleegd.

3.1.2. Veldbezoek

Op 3 mei 2015 heeft een ecooloog van Witteveen+Bos het plangebied bezocht. Tijdens het veldbezoek is een habitatanalyse en een steekproefsgewijze inventarisatie uitgevoerd waarbij toevallige waarnemingen van beschermde flora en fauna zijn genoteerd. Er heeft bemonstering met schepnetten plaats gevonden tijdens het veldbezoek. De inventarisatie is niet vlakdekkend en slechts indicatief.

3.2. Beschrijving per soortgroep

3.2.1. Vaatplanten

Bureaustudie

Uit de gegevens van Telmee [lit. 2] blijkt dat in de omgeving van het plangebied de licht beschermde vaatplantsoorten gewone dotterbloem, zwanenbloem, gewone vogelmelk en knikkende vogelmelk voorkomen. De natuurtoets van Arcadis uit 2012 [lit. 5] beschrijft de aanwezigheid van zwanenbloem en de twee vogelmelksoorten in de aangrenzende percelen van het plangebied. Andere zwaar beschermde vaatplantsoorten worden op basis van de gebruikte bronnen in de directe omgeving van het plangebied niet verwacht.

Tabel 3.1. Beschermde vaatplanten in omgeving en in plangebied tussen 2010-2015 [lit. 2]

beschermde soorten in omgeving plangebied
<i>tabel 1</i>
gewone vogelmelk
gewone dotterbloem
knikkende vogelmelk
zwanenbloem

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van beschermde vaatplantsoorten. Gedurende het veldbezoek zijn geen beschermde vaatplantsoorten aangetroffen. Echter de aanwezigheid van de licht beschermde soorten zoals zwanenbloemen

en gewone dotterbloem valt op basis van de aanwezige geschikte habitats echter niet uit te sluiten in de Molentocht. Ook de aanwezigheid van zwaar(der) beschermde soorten kan op basis van de afwezigheid van geschikte biotopen voor deze soorten worden uitgesloten.

Conclusie

In het plangebied is de aanwezigheid van enkele licht beschermde vaatplantsoorten niet uit te sluiten. De aanwezigheid van zwaarder beschermde soorten kan op basis van de aanwezige biotopen worden uitgesloten. Voor het verstoren van licht beschermde soorten is binnen de Ffw een vrijstelling van kracht. Nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag is niet aan de orde.

3.2.2. Grondgebonden zoogdieren

Bureaustudie

Uit de gegevens van de Telmee blijkt het vóórkomen van drie licht beschermde tabel 1-soorten in het plangebied en de omgeving ervan (zie tabel 3.2). Waarnemingen van zwaar(der) beschermde grondgebonden zoogdiersoorten zijn niet bekend uit het plangebied en de omgeving ervan.

Tabel 3.2. Beschermde grondgebonden zoogdieren in het plangebied en omgeving tussen 2010-2015

beschermde soorten in omgeving plangebied
<i>tabel 1</i>
huisspitsmuis
egel
haas

Veldbezoek

Gedurende het veldbezoek zijn, op enkele molshopen en muizenholletjes van vermoedelijk veldmuis na, geen beschermde grondgebonden zoogdieren aangetroffen. Het plangebied biedt in de huidige staat geschikt leefgebied aan de licht beschermde soorten uit tabel 3.2. Zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren vinden in het plangebied geen geschikt biotoop.

Conclusie

In het plangebied is het voorkomen van enkele licht beschermde grondgebonden zoogdieren aangetoond, en van andere is het voorkomen ervan in het plangebied aannemelijk. Het voorkomen van zwaar(der) beschermde grondgebonden zoogdiersoorten kan op basis van de aanwezige biotopen worden uitgesloten. Voor het verstoren van licht beschermde soorten is binnen de Ffw een vrijstelling van kracht. Nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag is niet aan de orde.

3.2.3. Vleermuizen

Bureaustudie

In 2012 is door bureau Vroeg Vlieger [lit. 6] een onderzoek uitgevoerd naar de functie van een gebied grenzend aan het plangebied voor vleermuizen. Uit het onderzoek bleek dat in het betreffende onderzoeksgebied de soorten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, watervleermuis en rosse vleermuis aanwezig waren (zie tabel 3.3). In het onderzoeksgebied (buiten het plangebied) waren een paar- en zomerverblijfplaats aanwezig van de gewone dwergvleermuis. Voor alle betreffende soorten waren daarnaast foerageergebied en vliegroutes aanwezig, het betroffen echter geen essentiële gebieden en/of routes.

Tabel 3.3. Beschermden vleermuizen in de omgeving van het plangebied in 2012 [lit. 6]

beschermden soorten in omgeving plangebied
<i>tabel 3</i>
gewone dwergvleermuis
ruige dwergvleermuis
laatvlieger
meervleermuis
watervleermuis
rosse vleermuis

Van de vleermuissoorten waarvan is vastgesteld dat in de directe omgeving van het plangebied voorkomen zijn in onderstaand kader de biotoopeisen opgenomen.

Biotoopeisen van de mogelijk aanwezige vleermuizen in of in de omgeving van het plangebied [lit.7]
Gewone dwergvleermuis
De gewone dwergvleermuis komt voor in een grote verscheidenheid van landschappen en jaagt in uiteenlopende biotopen als bos, waterrijke gebieden, parken en tuinen in steden en dorpen. De soort mijdt het liefst open terrein en gebruikt als onderkomen vooral smalle ruimten in gebouwen, zoals spouwmuren, achter vensterluiken of onder dakpannen. Hierbij worden soms ook bomen gebruikt, waarbij beschutting wordt gezocht achter de schors. De vliegroutes lopen vrijwel altijd langs lijnvormige beplanting zoals hagen en bomenrijen. De winterslaap brengt de gewone dwergvleermuis door groeves en kasteelkelders.
Ruige dwergvleermuis
De ruige dwergvleermuis is een soort van half open, bosrijke landschappen. Waterpartijen en beschutte oevers vormen een belangrijk onderdeel van het leefgebied. Kraamgroepen zijn in Nederland nauwelijks gevonden. Solitaire mannetjes en kleine groepen zijn gevonden in spleten en gaten in bomen, achter loshangend schors en in kasten.
Laatvlieger
De laatvlieger is een gebouwbewonende soort die overal in Nederland wordt aangetroffen, vooral in relatief open gebied. Het is een typische soort van het agrarische landschap en de rand van bebouwingskernen. Doorgaans vliegt de laatvlieger in de beschutting van bosranden, heggen en lanen op een hoogte tussen 5 en 20 m boven (vochtige) graslanden, weilanden, langs kanalen en vaarten en in tuinen en parken met vijvers. Bij windstil weer kunnen laatvliegers ook boven open water jagen [lit. 10]. Biotoopeisen beschermden vleermuizen in plangebied
Meervleermuis
De belangrijkste kraamkolonies en foerageergebieden liggen in het laagveen-, zeeklei- en IJsselmeergebied van Holland, Utrecht, Friesland, Groningen en de Kop van Overijssel. Kraamkolonies van de soort bevinden zich in diverse typen gebouwen (kerken, boerderijen, woonhuizen), steevast in de nabijheid van waterrijke gebieden. De vleermuis vliegt na zonsondergang uit, waarbij afstanden tot zo'n 10 km worden overbrugd. Tijdens de vlucht worden houtwallen, waterwegen en andere structuren in het landschap gevolgd. Het foerageren gebeurt boven open water, zoals kanalen, vaarten, plassen en meren. Het dier vliegt met hoge snelheid laag over het water, waarbij insecten met de poten vanaf het water worden 'geschept'. De voornaamste prooien zijn muggen, dansmuggen, schietmotten, haften, gaasvliegen, nachtvlinders en soms ook kleine kevers.
Watervleermuis
De watervleermuis is een boombewonende soort van half open tot gesloten, waterrijk en bosrijk landschap. Grote dichtheden van deze soort worden vooral daar gevonden waar zowel beschut water als oud bos of oude bomen aanwezig zijn. De soort jaagt vlak boven het wateroppervlak van beschutte wateren of aan de beschutte kant van vijvers in landgoederen en parken en langs smalle vaarten, langzaam stromende rivieren en beken.

Rosse vleermuis

Rosse vleermuizen zijn typische bewoners van oude bomen, maar tegelijkertijd zijn ze gebonden aan open, waterrijk landschap zoals: uiterwaarden, moerassen, infiltratiegebieden, veengebieden, grote meren en de Oostvaardersplassen. Rosse vleermuizen jagen hoog in de lucht, op meer dan 100 m hoogte, veelal boven water of moeras. Rosse vleermuizen gebruiken vooral boomholten (o.a. spechtengaten) voor kraamkolonies, als winterverblijven en verblijfplaatsen van paartjes en individuele dieren.

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen vleermuizen aangetroffen. Het is echter aannemelijk dat er meerdere vleermuissoorten gebruik maken van het plangebied. Lijnvormige elementen zoals de Molentocht worden door vleermuizen gebruikt als vliegroutes tussen foerageergebieden. De bomen in het plangebied zijn als gevolg van hun beperkte omvang en de afwezigheid van scheuren en holten, niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen.

Conclusie

Uit de gegevens van het onderzoek van Vroeg Vlieger blijkt dat er verblijfplaatsen en/of functies voor verschillende vleermuissoorten zijn vastgesteld in de directe omgeving van het plangebied. Met een zekere mate van waarschijnlijkheid kan worden gesteld dat deze soorten ook gebruik maken van het plangebied als foerageergebied en/of vliegroute. Er zijn echter geen (potentiële) verblijfplaatsen voor vleermuizen in het plangebied. Gedurende de werkzaamheden kunnen negatieve effecten op vleermuizen optreden indien in de periode maart tot en met november na zonsondergang of voor zonsopkomst wordt gewerkt met kunstmatige verlichting. Ter voorkoming van het aantasten van de functionaliteit van het leefgebied als gevolg van de werkzaamheden en het begaan van een overtreding van de Ffw, dient het gebruik van kunstmatige verlichting tussen zonsondergang en zonsopkomst in deze periode voorkomen te worden. Wanneer dit de werkzaamheden onmogelijk maakt, is kunstmatige verlichting alleen toelaatbaar wanneer door middel van aangepaste armaturen de verstrooiing van licht naar de omgeving voorkomen wordt. Met name het verlichten van de Molentocht dient te worden voorkomen.

Wanneer deze mitigerende maatregelen in acht wordt genomen, kunnen negatieve effecten van de werkzaamheden op vleermuizen worden voorkomen en is er voor de werkzaamheden ten aanzien van vleermuizen geen ontheffing Ffw nodig.

3.2.4. Vogels**Bureaustudie**

Het plangebied en de directe omgeving ervan vormt een geschikt habitat voor veel algemeen akker- en weidevogels [lit. 2]. Daarnaast komen er soorten voor die gebonden zijn aan bebouwd gebied. Uit de gegevens van de waarneming.nl blijkt dat er een grote verscheidenheid aan soorten uit de bovengenoemde soortgroepen in de omgeving en in het plangebied voorkomt.

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn de soorten uit tabel 4.4 waargenomen in en in de omgeving van het plangebied. In het plangebied zijn tijdens het veldbezoek geen nesten waargenomen. Gezien de aanwezige begroeiing worden nesten van bijvoorbeeld meerkoet, fuut of wilde eend wel verwacht. Nesten van soorten zoals rietgors, rietzanger, kleine karekiet zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen, maar zijn gezien de aanwezige geschikte habitats zeker niet uit te sluiten. Jaarrond beschermde nesten zijn niet aangetroffen.

Tabel 3.4. Waargenomen vogels in plangebied gedurende het veldbezoek

<i>vogels</i>	
kievit	tureluur
wulp	scholekster
gele kwikstaart	meerkoet
witte kwikstaart	waterhoen
wilde eend	kuifeend
grauwe gans	merel
koolmees	pimpelmees
heggemus	torenvalk

Conclusie

Het plangebied biedt nestgelegenheid aan algemeen voorkomende broedvogelsoorten. Werkzaamheden tijdens het broedseizoen (globaal van 15 maart tot 15 juli) kunnen deze vogels verstoren. De periode van 15 maart tot 15 juli betreft een richtlijn, voor alle inheemse vogelsoorten geldt namelijk dat opzettelijk verstoren in het broedseizoen (individuen, nesten of eieren) verboden is volgens verbodsbepaling 10 en 11 van de Ffw. Vogels zijn op soortgelijke wijze beschermd als tabel 3-soorten. Het verkrijgen van ontheffing voor het verstoren van broedvogels is meestal niet mogelijk. De effecten op vogels en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen van de Ffw zijn namelijk gemakkelijk te voorkomen, te weten door in principe 2 mogelijkheden:

- buiten het broedseizoen werken, dit met risico dat sommige vogels tot in september kunnen broeden;
- de werkzaamheden vlak voor het broedseizoen inzetten en dan continue doorwerken (werkzaamheden niet langer dan enkele dagen stilleggen), zodat vogels niet gaan broeden in het gebied waar gewerkt wordt.

Ook als wordt geconstateerd dat in de directe omgeving van de werkzaamheden geen vogels broeden bij de start van de werkzaamheden, vindt geen overtreding van de verbodsbepalingen plaats. Als de werkzaamheden plaats gaan vinden in het broedseizoen zal er een deskundige moeten vaststellen dat er geen broedende vogels aanwezig zijn. Mochten er broedende vogels aanwezig zijn, kan er pas gestart mogen worden met de werkzaamheden op dat betreffende stuk als er geen sprake meer is van broedgevallen, grofweg vaak na 15 juli.

3.2.5. Vissen

Bureaustudie

Uit de gegevens van Telmee [lit. 3] blijkt dat er één beschermde vissoort aanwezig is in de ruime omgeving van het plangebied. Het betreft de kleine modderkruiper (tabel 2-soort). Uit de natuurtoets van Arcadis uit 2012 [lit. 5] blijkt dat deze soort meerdere malen is aangetroffen in de sloten in een gebied aangrenzend aan het plangebied. De sloten in het plangebied staan in open verbinding met de betreffende sloten waarin de kleine modderkruiper is aangetroffen.

Kleine modderkruipers worden aangetroffen in sloten, beken, rivierarmen en meren. Stilstaande en langzaam stromende wateren vormen de ideale biotopen. De kleine modderkruiper is aangepast aan een leven op en in de bodem en heeft een grotere voorkeur voor harde en zandige bodems dan de grote modderkruiper [lit. 7].

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat in het merendeel van de sloten in het plangebied geschikte omstandigheden aanwezig zijn voor de kleine modderkruiper. De soort is echter gedurende een steekproefsgewijze bemonstering met schepnet niet aangetroffen. Voor andere zwaar(der) beschermde vissoorten is geen geschikt biotoop aanwezig in het plangebied.

Conclusie

Van kleine modderkruiper zijn er diverse waarnemingen bekend van binnen het plangebied. Gezien het aandeel geschikt habitat binnen het plangebied is het voorkomen van deze soort in de sloten in het plangebied aannemelijk. De werkzaamheden in het plangebied (dempen van sloten) verstoren deze soort. Wanneer conform een goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt, wordt voorkomen dat de Ffw wordt overtreden waardoor een onthefing voor het verstoren van de kleine modderkruiper niet nodig is. Het voorkomen van andere beschermde vissoorten is uitgesloten, vanwege het ontbreken van geschikt biotoop.

3.2.6. Amfibieën en reptielen

Bureaustudie

Uit de gegevens uit de natuurtoets van Witteveen+Bos (2012) [lit. 8] en de Arcadis (2012) [lit. 5] blijkt dat de aanwezigheid van reptielsoorten kan worden uitgesloten in en in de omgeving van het plangebied. Daarnaast is aangegeven dat licht beschermde amfibiesoorten in de omgeving van het plangebied voorkomen (zie tabel 3.5). Ook de aanwezigheid van de rugstreepad is in de afgelopen jaren in de directe omgeving van het plangebied al verschillende malen vastgesteld.

Tabel 3.5. Amfibiesoorten in het plangebied en omgeving tussen 2010-2015

beschermde soorten in omgeving plangebied	
<i>tabel 1</i>	<i>tabel 3</i>
meerkikker	rugstreepad
gewone pad	
kleine watersalamander	
bruine kikker	
bastaard kikker	

Van de zwaar beschermde rugstreepad is in het onderstaande kader de biotoopeisen opgenomen.

Beschrijving biotoopeisen rugstreepad [lit. 7]

De rugstreepad leeft vooral in open terreinen waar de bodem en vegetatie regelmatig veranderingen ondergaan, bij voorkeur op droge en losgrondige bodems die snel opwarmen. Dit kunnen duin- en heidegebieden zijn of uiterwaarden en geaccidenteerde, door mensen beïnvloede terreinen zoals oude klei afgravingen, verlaten zandgroeven, met zand opgespoten terreinen in haven- en industriegebieden en afgeplagde terreinen. De rugstreepad is verder ook bekend van de polders in Noord- en Zuid-Holland. De rugstreepad staat bekend als superpionier en duikt regelmatig op bij bouwterreinen en pas opgespoten gronden in stedelijk gebied. Naarmate een gebied meer dichtgroeit met bomen en struiken, verdwijnt de rugstreepad, om plaats te maken voor de gewone pad. Ook in zijn voortplantingswater heeft de rugstreepad het liefste zo min mogelijk begroeiing. Kale oevers en ondiep water zijn de belangrijkste kenmerken voor een geschikt voortplantingswater. Vooral tijdelijke wateren voldoen aan die eisen: vochtige duinvalleien, ondergelopen weilanden en laagtes in heideterreinen. Maar ook regenplassen op opgespoten zand. Vandaar dat ze soms massaal te vinden zijn op bouwlocaties waar zand is opgespoten. Dit zijn uiteraard tijdelijke vindplaatsen. In de Hollandse polders lijkt de soort vooral een voorkeur te hebben voor kleinere sloten met (opeens wel) dichte onderwatervegetaties.

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn enkele algemeen voorkomende amfibiesoorten aangetroffen in het plangebied. Het betroffen de bruine kikker en bastaardkikker. Daarnaast werd de aanwezigheid van enkele roepende rugstreeppadden vastgesteld vlak buiten het plangebied, vermoedelijk in de sloot langs de spoorlijn. De perceelsloten binnen het plangebied vormen echter ook een geschikt voortplantingswater voor deze zwaar beschermde soort. Tevens kunnen de zanddepots dienst doen als geschikt overwinteringshabitat voor deze soort.

Conclusie

De aanwezigheid van licht beschermde amfibiesoorten in het plangebied is aangetoond. Voor het verstoren van licht beschermde soorten geldt echter een vrijstelling binnen de Ffw.

Ook het voorkomen van de rugstreeppad binnen het plangebied is als gevolg van aanwezigheid van geschikte biotopen, en de aanwezigheid van de soort in de directe omgeving, aannemelijk. De geplande werkzaamheden in het plangebied kunnen het verstoren en/of doden van deze soort tot gevolg hebben. Dit betreft een overtreding van de Ffw. Doordat de rugstreeppad een Europees beschermde soort (HR bijlage 4) is, en voor de werkzaamheden geen belang uit de HR van toepassing is, is het niet mogelijk voor het verstoren van de soort een ontheffing Ffw aan te vragen. Hierdoor dienen negatieve effecten op de soort voorkomen te worden, zodat van een overtreding van de Ffw geen sprake is.

Negatieve effecten op deze soort worden voorkomen door het voor de soort onmogelijk te maken het plangebied te betreden. Door het plaatsen van een amfibiescherm rondom het plangebied, wordt het de rugstreeppadden uit omgeving onmogelijk gemaakt in het plangebied te verschijnen gedurende de werkzaamheden. Hierdoor kunnen negatieve effecten zoals het verstoren of doden van exemplaren van de soort worden uitgesloten.

3.2.7. Dagvlinders, libellen en andere ongewervelden

Bureaustudie

Uit de gegevens van Telmee en de vlinderstichting [lit. 4] blijkt dat er geen beschermde dagvlindersoort of beschermde libelsoorten voorkomen in het plangebied of in de omgeving ervan. Ook het voorkomen van beschermde overige ongewervelden (mieren, slakken en kevers) is niet eerder in de omgeving van het plangebied aangetoond [lit. 2].

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde dagvlinders of libellen aangetroffen. Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied aan de beschermde soorten uit de betreffende soortgroepen. De voedselrijke graslanden en perceelsloten en oevers voldoen over het algemeen niet aan de biotoopeisen van deze soorten. De beschermde soorten uit deze soortgroepen zijn veelal aanwezig in heideterreinen, duingebieden, uitgestrekte moerasgebieden en schrale graslanden. In het plangebied zijn dit soort habitats niet aanwezig.

Conclusie

Het voorkomen van beschermde soorten uit deze soortgroepen in het plangebied, kan op basis van de aanwezige biotopen in het plangebied worden uitgesloten. Nader onderzoek en een ontheffingsaanvraag zijn niet nodig.

4. SAMENVATTING EN CONCLUSIE

4.1. Beschermde soorten

De resultaten voor beschermde soorten zijn in de onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 4.1. Overzicht van de mogelijk aanwezige beschermde soorten en de consequenties inzake de Flora- en faunawet

soortgroep	beschermde soorten in het plangebied of directe omgeving aanwezig	kans op overtreding verboden Ffw	gevolgen	onthefing aanvragen Ffw
vaatplanten	ja, gewone vogelmelk, knikkende vogelmelk, gewone dotterbloem en zwanenbloem zijn in de omgeving aanwezig	nee, vrijstelling	geen, wel zorgplicht	nee
grondgebonden zoogdieren	ja, licht beschermde soorten aanwezig	nee, vrijstelling	geen, wel zorgplicht	nee
vleermuizen	ja, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, watervleermuis en rosse vleermuis zijn in de omgeving vastgesteld	nee, mits negatieve effecten worden voorkomen door het gebruik van kunstmatige verlichting te voorkomen	mitigerende maatregelen treffen ter voorkoming van effecten	nee, effecten dienen voorkomen te worden
vogels	ja, het plangebied biedt geschikt broedbiotoop aan algemeen voorkomende broedvogels	ja, indien broedende vogels worden verstoord	werken buiten broedseizoen of werkzaamheden voor het broedseizoen starten en onafgebroken voortzetten	nee, voor het verstoren van broedende vogels kan in het kader van dit project geen ontheffing worden verleend, effecten dienen voorkomen te worden
vissen	ja, aanwezigheid van de kleine modderkruiper is in de omgeving vastgesteld	nee, indien er gewerkt wordt conform een goedgekeurd gedragscode	werken conform een goedgekeurde gedragscode	nee
reptielen en amfibieën	nee, reptielsoorten zijn niet vastgesteld in of in de omgeving van het plangebied ja, licht beschermde soorten zijn vastgesteld. In de directe omgeving is rugstreeppad vastgesteld	nee nee, voor licht-beschermde soorten geldt een vrijstelling nee, indien mitigerende maatregelen getroffen worden	geen geen, wel zorgplicht schermen plaatsen om te voorkomen dat rugstreeppadden in het plangebied kunnen komen	nee nee nee, indien mitigerende maatregelen getroffen worden

soortgroep	beschermde soorten in het plangebied of directe omgeving aan wezig	kans op overtreding verboden Ffw	gevolgen	onthefing aanvragen Ffw
dagvlinders, libellen en overige ongewervelden	nee	nee	geen	nee

Vogels

De directe omgeving van het plangebied biedt nestgelegenheid aan algemeen voorkomende broedvogelsoorten. Werkzaamheden tijdens het broedseizoen (globaal van 15 maart-15 juli¹) kunnen deze vogels verstoren. Voor alle inheemse vogelsoorten geldt dat opzettelijk verstoren in het broedseizoen (individuen, nesten of eieren) verboden is volgens verbodsbepaling 10 en 11 van de Ffw. Vogels zijn op dezelfde wijze beschermd als tabel 3-soorten. Het verkrijgen van ontheffing voor het verstoren van broedvogels is enkel mogelijk op basis van een belang uit de VR. De effecten op vogels en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen van de Ffw zijn namelijk gemakkelijk te voorkomen, te weten door in principe 2 mogelijkheden:

1. buiten het broedseizoen werken, dit met risico dat sommige vogels tot in september kunnen broeden;
2. de werkzaamheden vlak voor het broedseizoen inzetten en dan continue doorwerken (werkzaamheden niet langer dan enkele dagen stilleggen), zodat vogels niet gaan broeden in het gebied waar gewerkt wordt.

Ook als door een deskundige wordt geconstateerd dat in de directe omgeving van de werkzaamheden geen vogels broeden bij de start van de werkzaamheden, vindt geen overtreding van de verbodsbepalingen plaats.

¹ In de Flora- en faunawet wordt geen datum genoemd voor het broedseizoen, (in het algemeen wordt vaak de periode 15 maart tot en met 15 juli gehanteerd), maar het gaat erom of er een broedgeval aanwezig is.

5. BRONNEN EN WEBSITES

1. Bingmaps; www.bing.com/maps.
2. Website van Telmee.nl, www.telmee.nl.
3. Website van RAVON, www.ravon.nl.
4. Website van de Vlinderstichting, www.vlinderstichting.nl.
5. Arcadis 2012. Update natuuronderzoek Hoogkamer-2012, gemeente Teylingen. Ref: 076817307:0.16; Vroeg Vlieger 2012. Vleermuizeninventarisatie Nieuwbouw Hoogkamer te Voorhout. Rapportnummer: 1210-12-301bCG.
6. Website van Ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie, Soortendatabase.
7. Witteveen+Bos, 2012. Velbezoek flora en fauna Hoogkamer, Voorhout. Ref: VH8-5/posm/016.